

A CITYLOGISZTIKA MEGVÁLTOZOTT KÖRÜLMÉNYEI

Előadó: Dr. Legeza Enikő

a közl.tud.kandidátusa

egy.docens

LOGISZTIKA

Anyag és információ folyamata (Gazdasági döntések)

Tevékenységek:

- Csomagolás
- Raktározás
- Anyagmozgatás
- Szállítás

Területek:

- Beszerzés
- Termelés
- Disztribúció
- Hulladékkezelés

1.1 Üzemnagyság

A city logisztika szereplői:

Szállítás keltők: termelők, raktárak, elosztóhelyek

Szállítási célok: üzletek, szolgáltatók, intézmények, lakások

Szállítók: fuvarozó vállalkozások, saját járművek

A piaci gazdálkodásra áttéréssel az állami ipari nagyvállalatok kisebb egységekre tagolódtak, magánkézbe kerültek. A mezőgazdasági egységek nagysága szövetkezetek föloszlásával szintén csökkent, szállítási igényük szétszóródó, kis volumenű és szezonális.

A szolgáltatási szférában is növekedett a magánvállalkozások száma. Kis étkező helyiségek, másolók, egyszemélyes kisboltok, stb. jellemzők. A megnövekedett kis- és közép vállalkozások száma az ellátási műveletek dekoncentrációját hozta, a nagy bevásárló központok pedig koncentrált ellátást tesznek lehetővé.

Közepes kategóriát szinte kiszorították a kis- és nagy teherbírású gépkocsik.

1.2 Munkahelyi struktúra

Az ipari cégek méreteikben és telepítésükben is eltérő képet mutatnak.

Több kategória ismerhető fel:

- a cég maradt a helyén eredeti egységben vagy felosztva vállalkozásokra
- városközpontból kikötöző vagy új cégek települése a profil szerint spontán kialakult utcákba vagy városrészekbe
- közúti- és vasúti vonalak mellé felfűzve a régi cégeken kívül újak is
- fejlett vagy fejlesztett infrastruktúra által odavonzott cégek
- ipari parkokba tömörült vállalkozások és fenntartó-, fejlesztő bázisok
- logisztikai központok köré települő vállalkozások
- zöldmezős beruházások városon kívül (függetlenül a településektől vagy ahol sok jól képzett munkanélküli található)
- lakások mint munkahelyek számának szaporodása (saját ház, földszint, pince, földszint mellett már a felsőbb emeleteken garázsban stb.)

A cégek mozgásban vannak, fejlődnek, áttelepülnek, csődbe mennek, profilt változtatnak, kivonulnak, bezárnak.

Az ipari beruházások általában városon kívülre, belvárosban új funkciók: iroda, kereskedelem, egyéb szolgáltatás.

A mezőgazdaság még tagoltabb, a városok körüli ellátó sáv azonban megmaradt.

A szolgáltatás szétszórt, kis létszámokkal. Nagyobb munkaerő koncentráció a bevásárló központokban, szupermarketekben.

A termeléssel kapcsolatos raktárak a cégek telephelyén. Az ellátási lánc (termelői, fogyasztói) több szakaszból áll(hat): raktározási, rakodási tevékenységekkel (városon belül és kívül, közlekedési vonalak találkozásánál létesített logisztikai központok, külön raktárvárosok).

1.3 Lakóhelyi struktúra

Korábban egyetlen munkahely, állandó lakhely legfeljebb napi vagy heti ingázás. A városi munkavállaló vagy a cégéhez közel (kolónia) vagy a város valamelyik - életszínvonalához illő- negyedében lakott. Ma a munkahely a meghatározó.

A belvárosok egyre inkább adminisztratív és kereskedelmi központokká válnak. A lakótelepek -külső kerületekben alvó városok- már nem kötődnek a közeli munkahelyekhez, de bizonyos mértékű kereskedelmi és kulturális szolgáltatást odavonzanak.

A szuburbanizáció lakói szupermarketet és egyéb minimális szolgáltatásokat odatelepitenek, de komolyabb bevásárlásaikért, kulturális szükségleteikért a belvárosba jönnek vissza.

A lakások gyakran munkahelyül is szolgálhatnak. A távmunka terjedőben.

A házakba, lakásokba történő áruszállítás: munkával de fogyasztással is kapcsolatos.

1.4 Kereskedelmi struktúra

A kereskedelem szerepe megnövekedett (a világpiacba kapcsolódás, a termelés növelése, a választék állandó és bőséges kínálata, a szerviz ellátás biztosítása).

Méretük a kisbolttól az óriási szupermarketig vagy áruházig terjed (szakosodott vagy széles palettát kínáló kereskedelmi egységek).

Településük: a luxusigényeket kielégítő egységek a belvárosban maradtak és keletkeznek, de elvétve hagyományos régi egységek is találhatóak még.

A gyűjtő-terítő raktárak, nagykereskedelmi létesítmények, szupermarketek méretükkel növekedve a belvároson kívülre és egyre kijebb húzódnak (parkolás, megközelítés)

1.5 Termelői fogyasztás

Ma a piac diktálja a termékek és szolgáltatások iránti keresletet mind fajtában mind mennyiségben, sőt árban is. Hosszú időre nem lehet pontosan tervezni, ezért maga a késztermék gyártó és a beszállítói megszakítás nélkül készen állnak a változó igényeket kielégíteni.

A Japánban jól bevált JIT termelés (vagyis a piac felvevő képességétől függően termelni és a beszállítókat ilyen ritmusban mozgósítani) világszerte jelentkezik mint kényszerítő erő a lekötött tőke és a raktározási terület mérséklésére.

A változó megrendelések gyors kielégítése versenytényezőnek számít. A rugalmasság és megbízható szállítási idő nagy előny az alacsonyan tartott költség és az ezzel arányos ár mellett.

A piac követeléseit gyorsan kell teljesíteni, a szállítási határidők pontosan betartandók, ezért a teljes ellátási láncon a készletek kisebb-nagyobb aránytalansággal helyezkednek el.

Belvárosban nincs elegendő hely raktározásra, ezért áruk, irodai segédanyagok stb. kis mennyiségű és gyakori megrendelésével élnek (felvonó, rakodás).

A termelői fogyasztás szállítási igényének nagy része rendszeres és ismétlődő, a többire előre átgondolt logisztikai stratégiák kellene.

Az elektronikus kapcsolatok tovább segítik az ellátási lánc néhány elemének kikapcsolását (pl. gyártó-vásárló, a szerepek fölcserélődhetnek).

1.6 Lakossági fogyasztás

A vásárló célja az egyszerű, kényelmes és rövid ideig tartó vásárlás főleg a nem sok döntést kívánó gyakori szükségleteknél, a nagyobb horderejű vásárlás élményéről azonban a vásárlók jelentős része nem kíván lemondani.

Kiskereskedelmi egységek:(szakosított kisboltok, bemutatótermek és kis élelmiszerboltok napi szükségletekre).

Kis lakások, kis készletek, tartósított és fagyasztható élelmiszerek.

A boltok nyitva tartása igazodik a szabadidőhöz.

Nagyobb kereskedelmi egységekből 1 heti vagy 2 heti nagy bevásárlás személygépkocsival (gazdag választék, olcsóbb árak, áttekinthetőség, válogatási lehetőség, parkolás, jó megközelíthetőség).

A csomagküldő szolgáltatás: házhoz szállítás katalógusból, leveles, faxos, telefonos vagy internetes megrendelés.

A katalógusok, belvárosi bemutatótermek, e-commerce csupán a megrendelést egyszerűsítik, a kiszolgálás pedig más jelleget ölt (otthoni átvétel). Versenytenyező a kiszállításkor a megadott időintervallum szűkítése és pontos betartása. New Yorkban például a UPS 2 órás időközt biztosít.

Az internet eléréséhez használt eszközök: PC, mobiltelefon, interaktív TV, intelligens háztartási gépek, stb. .

1.7 Technológia

Minden city-logisztikai koncepció egyedi, igazodik a város adottságaihoz, infrastruktúrájához, és hatékony megoldásához szükséges az összes résztvevő együttműködése.

A logisztika elemei:

a pálya (sebesség, kapacitás, minőség)

a jármű, csomagoló és anyagmozgató gépek
(specializáció, manőverezőképesség,
környezetvédelem, csomagolás, rakodás)

az informatika (vonalkód, RFID, kommunikáció,
készletfigyelés, számlázás, GPS, tracking-
tracing)

a humán tényező (képzettség, tájékozottság,
üzleti szellem, gyors döntés, nyelvtudás)

Az elemeket különböző hosszúságú folyamattá kell szervezni.

A logisztikai technológia alapelve az ellátási lánc egyenszilárd és minőségi koncepciója.

Az áruflowam egyirányban mozog, vissza
üresfutás, göngyöleg begyűjtése.

A beszállítói és a disztribúciós lánc
különbözik (üresfutás, göngyöleg).

Nehéz a futárszolgálatok parkolása a
címzetthez közel.

Közvetlen boltba szállítás (márka), raktár
nélküli boltokba görgős konténer v.-polc.

Kifelé haladva a járművek mérete nő, a
korlátozások (idő, össztömeg) egyre
enyhülnek.

A multimodális szállítás előnyeit a
városokban még nem eléggé aknázzák
ki.

A város zónákat jelöl ki és szervezi meg a zónában optimális logisztikai megoldásokat

(a behajtás feltételei összömege, műszaki állapot, megállási-, várakozási tilalom v. korlát, buszsáv igénybe vétele, raktárak elhelyezkedése, az éjszakai szállítás lehetősége, kivételek megadása, raktárak elhelyezkedése, tarifák, stb.).

Az átfogó stratégia figyelembe veszi a településtervet, az ipar- és kereskedelem telepítését, az úthálózat fejlesztését, a fenntartható fejlesztést, a szinergia lehetőségeit, a környezetvédelem korlátait, az energiatakarékosságot, ezek alapján koordinál, kooperációt, integrációt hoz létre a win-win stratégia elve alapján.

1.8 A logisztikai lánc szervezése

Cél az, hogy az áru gyorsan és költségtakarékosan eljusson a rendeltetési helyére. A logisztikai elemeket, részfolyamatokat optimális folyamattá kell szervezni a különböző adottságok figyelembe vételével a vásárlók jobb kiszolgálása és a költségek csökkentése céljából.

A piac egyre inkább nemzetközivé válik, a szállítási távolság nő(het), gyakori az azonnali szállítási igény, ezért a közúti szállítás aránya marad. A gazdasági súlypontok a nagyobb településekhez kötődnek.

Elsősorban ki kell választani és kiképezni az alkalmas munkaerőt (informáltság, azonnali ajánlattétel, nyelvtudás, internet kezelés, eszközök és feladatok optimális összerendelése, a gyors vagy olcsó eljuttatás megtalálása, a szolgáltatási paletta szélesítése).

A logisztikai tevékenységek egy része rendszeresen ismétlődő, ami inkább a beszállításra jellemző (egyprofilú termelő hely viszonylag állandó volumennel, szupermarket napi kenyér- és tejigénye, a postai hálózatban a csomagok összegyűjtése, a szemétszállítás). Az ellátás lehet árucsoportonként, esetleg termékenként is önálló. A disztribúció már szerteágazóbb és kevésbé tömegszerű, sőt sok esetben egyénileg megoldott.

Minden eset egyedi szervezést igényel (szállítmányozók)

Az üresfutás aránya növekszik, a raktömeg kapacitás kihasználtsága csökken.

A hazánkban jelen lévő idegen vállalkozások világszínvonalon szervezték meg logisztikai rendszerüket, de ezek sokszor csak önmagukban kiválóak. Egységes logisztikai koncepció szükséges nemzeti szinten, amibe ezek a rendszerek még jól beépíthetők. Az idegenek által gyakorolt magas színvonal a versenyt jó irányban élezi.

Egységes szemlélet nélkül azonban nem lehet megbirkózni a növekvő termékféleség, a választékbiztosítás, a csökkenő rakománnyal együttjáró nagyobb gyakoriság, növekvő üresfutás, városban csökkenő-, városonkívül növekvő szállítási távolság adta feladatokkal.

A kezelések számának csökkentése a jó szervezés függvénye (adatcsere, rendszerekbe kapcsolódás, automatizált raktár, készletfigyelés, árukövetés, korszerű árumegjelölés, stb.) .

Az értéksűrűség fogalma Ft/to önszabályozó módon befolyásolja a szállítási távolságot.